

K podmínkám nařízení výchovných opatření

V případech, kdy nedostatky ve výchově dítěte nedosahují tak značné intenzity, aby bylo nutno nařídit ústavní výchovu, je zde možnost uložit některé z výchovných opatření. Výchovná opatření představují jakési preventivní opatření, aby nedostatky ve výchově nedosáhly takové intenzity, aby bylo nutno nařídit ústavní výchovu.

Ukládání výchovných opatření je zařazeno v občanském zákoníku v oddíle 4., a to s podnázvem preventivní, výchovná a sankční opatření. Jelikož uložit výchovná opatření je v pravomoci jednak soudů, jednak orgánů sociálně-právní ochrany dětí, bude následující článek rozdělen do dvou částí a to na část ukládání výchovných opatření soudem a část týkající se ukládání výchovných opatření orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

Výchovná opatření ukládána soudem

Oproti minulému znění zákona o rodině, občanský zákoník v ust. § 925 odst. 1[1] nově výslovně specifikuje možná výchovná opatření, která soud může nařídit. Toto ustanovení také vyzdvihuje primární odpovědnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí v ukládání výchovných opatření a samozřejmě neopomíná zájem na řádné výchově dítěte. Občanský zákoník tak umožňuje uložit:

a) napomenutí, a to nejen dítěti, ale také rodičům, osobám, do jejíž péče bylo dítě svěřeno ale také tomu, kdo narušuje řádnou péči o dítě. Napomenutí jiné osobě než dítěti lze uložit zejména v případech, kdy rodič nebo osoba o dítě pečující zanedbává povinnost, plynoucí mu z rodičovské odpovědnosti (např. opakovaně zanedbá pravidelnou preventivní prohlídku u dětského lékaře, opakovaně se nedostaví na třídní schůzky a se školou nespolupracuje).[2]

b) dohled, a to pouze nezletilému dítěti. Dohled nařídí soud zpravidla v případech, kdy se dítě chová neukázněně vůči rodičům, učitelům, šikanuje spolužáky, dopouští se drobných krádeží apod. Je rovněž možné nařídit dohled i v případě, že nedostatky jsou vykazovány ze strany rodičů. Může se jednat o případy, kdy rodič, který má dítě v péči požívá ve velkém množství alkoholické nápoje, příp. je uživatelem omamných a návykových látek. [3] Dohled nad nezletilým provádí příslušný soud, který jej nařídil, a to za součinnosti místně příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Soud je povinen každého půl roku sledovat situaci v rodině a zjišťovat, zda dohled splnil svůj účel či je vhodné jej ponechat nadále v platnosti. K tomuto je povinen si vyžádat zejména zprávy orgánu sociálně-právní ochrany dětí a školy, kterou nezletilé dítě navštěvuje. V dohledu lze spatřovat především preventivní účel, jelikož výchovné opatření skýtá nějakou naději, že opatření povede k nápravě a nebude nutno přistoupit k případné ústavní výchově.

c) omezení bránící škodlivým vlivům na výchovu nezletilého, lze uložit rovněž jak nezletilému tak i jeho rodičům. Oproti napomenutí nelze uložit jiným osobám, které mají dítě v péči. [4] Soudní praxe se s ukládáním omezení příliš neseťkává. Omezení, které má převážně sankční charakter, spočívá především v zákazu určitých činností. Může se jednat např. o zákaz návštěv heren, hospod apod.[5]

Co se týče procesního hlediska, tak toto upravuje zákon [292/2013 Sb.](#), o zvláštních řízeních soudních. Dle ust. § 468 odst. 1 a odst. 2 lze řízení o výchovná opatření zahájit i z úřední povinnosti, tj. bez návrhu. Zákon také opravňuje státní zastupitelství nejen do takto zahájeného řízení vstoupit, ale také podat návrh na zahájení tohoto řízení.[6]

Výchovná opatření dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí

Ust. § 13 odst. 1 ZSPO [7] zakotvuje pravomoc obecního úřadu obce s rozšířenou působností a je-li to v zájmu dítěte uložit dítěti, rodičům, případně jiné osobě odpovědné za výchovu, některé z výchovných opatření. Z dikce zákona je zřejmé, že výchovná opatření uvedená v odst. 1 pod písmeny a), b), c) jsou téměř totožná s úpravou v občanském zákoníku. Je přinejmenším diskutabilní, zda rozšířená úprava tohoto ustanovení v občanském zákoníku není nadbytečná a nebylo vhodnější ponechat úpravu, jak byla v zákoně o rodině. ZSPO navíc umožňuje uložit ještě další výchovné opatření, a to „uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc nebo uložit povinnost účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin nebo terapie“[8] Zákon o sociálně-právní ochraně dětí navíc obsahuje nový § 13a, dle kterého mohou soudy uložit nové druhy výchovných opatření podle tohoto zákona. Jedná se o dočasnou možnost odejmout dítě z péče rodičů a nařídit pobyt ve středisku výchovné péče nebo v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, nebo zařízení poskytovatele zdravotních služeb nebo v domově pro osoby se zdravotním postižením, avšak maximálně po dobu tří[9] měsíců.[10] Soud však může tuto lhůtu ve výjimečných případech prodloužit, avšak maximálně na šest měsíců.

Z hlediska procesních aspektů, orgán sociálně-právní ochrany dětí ukládá výchovná opatření dle správního řádu. Pravomoc má, jak bylo již výše uvedeno, příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností. Na závěr lze poznamenat, že k tomu, aby orgán sociálně-právní ochrany dětí výchovné opatření uložil, nepotřebuje svolení soudu, jelikož jedná jako samostatný právní subjekt.

Mgr. Markéta Cibienová

[1] Ust. § 925 odst. 1 zákona [89/2012](#) Sb., občanský zákoník In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 6.2.2017]. (Dále jen „ObčZ“).

[2] HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975), 1. Vydání. V Praze: C.H. Beck,2014, s. 1163.

[3] Tamtéž, s. 1164.

[4] Ust. § 925 odst. 1, písm. c) ObčZ.

[5] HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol., s. 1165.

[6] Ust. § 8 odst. 1 a odst. 2 zákona [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 8. 2. 2017]. (Dále jen „ZŘS“).

[7] Ust. § 13 odst. 1 zákona [359/1999](#) Sb., zákon o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 6. 2. 2017]. (Dále jen „ZSPO“).

[8] Ust. § 13 odst. 1, písm. d) ZSPO.

[9] Srov. ust. § 971 odst. 2 ObčZ, dle kterého soud svěří dítě do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, a to na dobu nejdéle šest měsíců, a to jako alternativu ústavní výchovy.

[10] Ust. § 13a ZSPO.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Řádné prověření podnětu jako podklad pro místní šetření \(nález Ústavního soudu\)](#)
- [Zákon č. 73/2025 Sb.: Advokacie v nové éře regulace a ochrany důvěrnosti](#)
- [Státní zaměstnanci a úředníci v byznysu: Flexinovela bourá hranice a otevírá dveře do podnikatelských orgánů](#)
- [K jednomu z výkladových úskalí na úseku regulace slev](#)

- [Student je spotřebitel: ÚS redefinoval smluvní vztahy se soukromými VŠ](#)
- [Zákaz změny k horšímu \(reformace in peius\) se neuplatní u nákladových výroků](#)
- [Přinese rozsáhlá novela zákona o ochraně přírody a krajiny urychlení povolovacích procesů?](#)
- [Nový zákon o kybernetické bezpečnosti: co se mění a jak se připravit?](#)
- [Fungování Rady pro rozhodování sporů podle Červené knihy FIDIC](#)
- [Úprava styku rodiče s dítětem nízkého věku v tzv. navykacím režimu a poté](#)
- [Právní novinky v roce 2025, část čtvrtá - implementace nové definice domácího násilí](#)